

Robert Jasper Grootveld was in de jaren zestig synoniem met happening. De goeroe van de pre-provo-periode bouwde met zijn 'Soft Building bv' al jaren aan een nieuwe, betere wereld gebaseerd op het vederlichte verpakkingsplastic — in de wandeling door hem 'piepschuim' genaamd. Pieter van de Vliet nam een kijkje op de Amsterdamse eilanden.

R. J. Grootveld

Magiër Grootveld en het wonderbaarlijk piepschuim

Robert Jasper Grootveld, de tovenaer, houdt niet van de discipline van een agenda. Hij getuift in chios, in wonden. En leeft van de inspiratie van de dag. Tot afspraken op langere termijn laat hij zich niet dwingen. Op goed geluk getuifd. Gelukkig is hij er. Hij zal een grote pet oppretten en kalmpjes fietsen. Als ik niet te hard loop zullen we elkaar ter hoogte van het Scheepvaartmuseum in Amsterdam Oost treffen. Langzaam loop ik langs het water van wat sinds de krakers Pee Hakade heet. Goed kijken toch. Want al is de herinnering helder, het is lang geleden dat ik hem heb gezien. De eer-provo. De glazenwasser van het Hirsch-gebouw. Stoer en jong in een wit spijkerpak van het Werkmanspaleis. K's van Kanker klappend op sigarettenreclames. Het uge-uge van de anti-rookmagiër in de tot tempel verheven, vervallen garage bij het Leidseplein, die tot trouwe van velen door vuur werd vertoerd en tot monument werd. Even later de happenings bij het Lieverde op het Spui: een door een sigarettenfirma aan de stad Amsterdam aangeboden beeldje van een straatlochie zoals ze in werkelijkheid niet bestaan. Dat beeldje werd het altaar van de vernield consumpt met Grootveld als hoepriester. De boos was goed aan toen de politie de magiër verbood zijn altaar te betreden. Alsof de paus niet werd toegelaten tot het hoogaltaar van de Sint Pieter, schreef Harry Mulisch in "Bericht aan de natiekoming". De witte fiets die daar tegen de asfalterreer werd neergezet en, zoals Provo had voorvold, door de politie in beslag werd genomen. Waardoor gezag en macht nog belachelijker werden dan ze al waren. En ten slotte Provo dat vanzelf verdween toen iedereen die lang haar had zich daarom provo noemde. De jaren zestig zijn ver weg. Vager en vager worden de verhalen. "Er is oeen

brandstichter. Zeilen en tuig verbrandten. Wonderlijke stellingen stortten in. Maar de eilanden bleven drijven. En groei en groei. Weilandten op eilanden. Een eend heeft er eieren gelegd. De eilanden zijn niet kapot te krijgen. Al is het vaak geprobeerd. Ze dobberen in de Nieuwe Vaart naast de woonark Witte Raaf van de Lowland, Weed Company. Jaspers vriend Kees Hoekert verkoopt daar nog altijd zijn hennepplanten voor een gulden per stuk. Dat er zich die dag twee rechnerachtige heren aan boord bevonden heeft daarmee niets te maken. Twee jongens hebben zonder kaartje in de tram gezeten; als adres hebben ze de Witte Raaf opgegeven. Ook Jasper weigert de stripkaart, hij ontkomt aan deze terreur van de techniek door zich nog uitlatend per fiets voort te bewegen. „Als ze het openbaar vervoer willen stimuleren moeten ze er éenarmige bandieten (gokautomaten) inzetten", zegt hij. De handel in hennep is sinds enkele jaren in rustiger vaarwater gekomen. De negatie wordt niet meer verstoord door de voortdurende komst van politiemannen. Een herinnering aan die crumstige tijd wordt als een relikwie bewaard; ruim drie meter aan elkaar geplakte dagvaardingen wegens overtreding van de Opiumwet, ondertekend door de doctorenussen De Wied en Hennephof. Kees zet koffie op 'n Belgisch terwijl Jasper iets puurs en welriekends rookt. De hennep staat er ondanks de droevige weersomstandigheden mooi bij. Een gemakkelijke plant die ook in het kikkerland wel wil. Onkruid dat zichzelf voortplant en geur zaad oplevert. „Vogels zijn er fel op", zegt Kees, „duivenkokers gebruiken het graag omdat de citeren er geil van worden". De hennep groeit op historische grond. Want hennep hoort bij haven. Zeilen en touw worden ervan gemaakt. De Lowland Weed Company heeft de

pakje maken". In het piepschuim van een verwoest vlot groeit een hennepplantje. Jasper: „Piepschuim is mooi. Olie is niet vies. Vies zijn de uitlaten. Vies is de verspillingsgreier". Terwijl we ons inschepen in een met afval behangen hakkepuifje, waarmee we naar het nieuwe onderkomen van de tovenaer in de Amsterdamse havens zullen varen, somt Jasper de voordelen van het piepschuim op: het kan niet vollopen, lekstoten of roesten en het is veerkrachtig. Het is zacht, soft. Totaal anders dan ijzer. Dat moet je lassen of klinken. IJzer is kwetsbaar. Grote tankers kunnen breken. Olie moet je met olie vervoeren, meent Jasper. „Op enorme piepschuim-eenheden. Dat zie ik zich gauw verwezenlijken". Kees hangt een bordje voor het raam van de ark, waarop hij meedeelt dat hij slaapt en niet gestoord wil worden. Dat helpt beter dan: pas op voor de hond. „Mensch hebben respect voor iemand die slaapt". Er is diverse malen bij hem ingebroken; dan werden de hennepplanten gestolen. We varen langs de houthandel van Jongewoos. Jasper als een baas aan het van een damesdelo voorziene roer. Hij zingt uit volle borst. De geur van hars. „De beste bomen uit het bos vindt u al haant bij Jongewoos". Hout is ook zacht. Een van de redenen waarom Jaspers vader timmerman werd. Maar piepschuim kan niet rotten, hout wel. Twee mannen van de reinigingsdienst kijken naar het gemotoriseerde afval dat langer tuft. Eerst ongelofd. Dan schateren ze het uit. We meren even af bij een vuilnisshuif. Want ook al heeft de tovenaer zijn afvalperiode er op zitten en vindt hij dat Nederland op piepschuim voortaan van de fabriek zal moeten gaan, de afvalbessie is hij nog niet kwijt. Uit het veis vist hij een vrijwel gave stalen kabel en tientallen meters bruikbaar touw op.

Boven: Robert Jasper Grootveld in de kantine van de voormalige Maatschappij 'Oceaan'. Onder: vijftien jaar geleden — Jasper 'happent' bij het Lieverde op het Spui in Amsterdam.

toevallig een man genaamd Nico als knippen had. Nicolaas, Sinterklaas. Voorzevend meer dan een naam. 't Zwarte Schaap kwam langszij en raakte de spriet. En als bij toevalling werd het sprietje een nazal. Daar konden we wonderwat mee doen. Bovendien stak de wind op. We konden niet anders zeggen dan: dit is wonderbaar. Uit de chios komt opeens een perfect zait. Ten overstaan van de kakenze slijk van de Koninklijke Nederlandse Roer- en Zilververgiende meerdien wj tegenover Hare Majesteits Piet Hein af bij het Muiderloot. Een vogelvuig, schipper van een tjalk. „We wisten niet wat we zagen. Het was of Jezus over het water aan kwam lopen. Ze misten de pier op een haar na". Niet-Rijkswaterstaatsingen deed om het vis wagen invloeden zwaarvindh aart te houden verging het bij vele manter hoogte van Mark in een moment van ontzakingzaamheid. Klaas komt. Maar niet elke dag. Kort daarop stak iemand de vloten van Grootveld in brand. „Als om zeven uur de wekkerradio alloop stak ik op. Ik loop door de Caar Peterstaet om te kijken bij de vuilnisbakker 'Soms meubels, statusstukken van vroeger, waarvoor we statige eiken gespleten zij. Op eens een burger tuttemet uit dressoir, het meeste burger maar wel drie landes met riken plankjes. Ik trek die landjes open. En wat vind ik: een postzegel van acht cent, een etalageletter acht en een gestomt achtje. Drie maal acht. Ik plak dat thuis op een gedicht van Jef Lambrecht, een Belgische vriend van me, die een onderzoek naar de Klaasbeweging heeft gedaan". Het gedicht hangt aan de muur in zijn pieklike woning aan de Cruquiusstraat. Het staat er stijf van de Sinterklaas in alle vormen en maten; er hangt ook een portret van Claus en Beatrix. In dat huis dat hot is geworden („een oefening in klein behuud zijn" noemt hij het) en dat veel lijkt op de leefruimte op de vloten, hangt dat bij gelegenheid van de geboorte van een kind geschreven gedicht. „Het leven knoopt aan het leven. In een

knop nestelt het zich. In een knobbel die wordt een keers of een kind. Een rimpel in de tijd. In deze handen hoewel veel, reeds veel te veel verhoerd, het verlangen het vuur brandende te houden". De vloten zijn allemaal reekpot. Geen spijkers. Alles is zacht. Als led komt ziet hij het meteen. Drie achten. Terwijl hij net heeft uitgerekend dat het dan 888 jaar geleden is dat het gebeente van Sinterklaas naar Ban werd gebracht. Een wonder. Jasper: „De acht is het symbool van de eeuwigheid. Drie achten is Sinterklaas for ever. Sinterklaas in verleden, heden en toekomst". In die dagen licht Grootveld aan depressies vanwege de brandstichting. Op Schiermonnikoog gooit hij een fles met een brief in zee. Een verzoek aan Klaas een nieuw vlot te mogen bouwen. „Als die wens wordt vervuld blijkt weer eens hoeveel humor Sinterklaas heeft. Want er wordt mij prompt gevraagd met vijftien aankomende politie-officieren een vlot te bouwen van piepschuim. In het kader van een cursus management, bedoeld om „het eigen functioneren van de politiemensen aan de orde te stellen en om communicatie- en personeelsproblemen in de praktijk beter te lijf te kunnen". Terwijl het merendeel van zijn contact met de politie bestaat uit een arrestatiegewoning in de jaren zestig toen het alarmnummer nog vijf maal acht was. Wat Grootveld de „togetherness van

het piepschuim" noemt scheidt een zekere band tussen de tegenpolen. De Management I heeft het overleefd. Ze ligt afgemerd bij het nieuwe onderkomen, de voormalige maatschappij Oceaan; de kantine en dienstwoning daarvan heeft de gemeente Amsterdam gratis aan Grootveld ter beschikking gesteld. „Hetelbetaling van Polak", noemt zijn vriend Kees dat. Er staat een hijkraan voor de deur. Nog is de arm stil tegen een strakke bemel. Maar met de kraan en de magie van Klaas kan er misschien iets groots aan het water worden toevertrouwd. Niet ver van de voormalige maatschappij Oceaan, waar straks de Soft Building BV zal verrijzen, ligt de Rainbow Warrior, het als een wonder aan de Spaanse marino ontstapen vlaggeschip van de milieubeschermingsorganisatie Green Peace. Grootveld meent dat hier niet van toeval sprake is. Maar dat het een teken is mee te helpen aan het verbreiden van de Groene Vrede. Zijn Soft Building BV („Goed dat er piepschuim is") kan er toe bijdragen dat duizenden de zee op gaan om te strijden tegen de missiden die daar tegen de natuur worden geplegd. Klaas komt ook op de oceaan. Dat is zeker.

Grootveld. Ik herken hem alleen aan zijn ogen: blauw-grijs, maar vooral blauw, zoals de lucht boven zee soms kan zijn. Verder is het allemaal anders. Een leverkleurige is over een onopvallend pak. Kort grijs haar onder een te grote pet. Een beginnend buikje. Zijn toekomst, zegt Jasper, maar ook die van Nederland en de wereld, ligt in Oost, op de Eilanden: Kattenburg, Wittenburg, Rapenburg. De Eilanden: door de afbraak nog maar een decor van het wonen. De Eilanden zijn ver van het Magisch Centrum. Op de Eilanden leefden de voorvaders van de tovenaer. Daar bouwden ze hun schepen voor de Verenigde Oostindische Compagnie. Daar boeet ook Jasper. Eilanden waarop uiteindelijk volken zich zullen verplaatsen. Wonen en leven op zee, waar nog immers veel ruimte is. Ik bouw omdat ik het in me voel. Het is niet toevallig". De eerste eilanden zijn vooral van afval uit de grachten, voornamelijk piepschuim. En ook daar was het vuur. Een

De drie piepschuim-vloten en Robert Jasper Grootveld: links de 'Frya', midden de 'Tand des Tijds', rechts de 'Management I'

